

Arbeidsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Dato: 22.08.2013
Vår ref.: 13-909/ET
Deres ref.:

Høring – tilpasning av uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til ny uføretrygd i folketrygden

Finans Norge viser til Arbeidsdepartementets høringsbrev av 21.06.2013 vedlagt høringsnotat om tilpasning av uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning til ny uføretrygd i folketrygden.

Utforming av ny uføreordning i både offentlig og privat tjenstepensjon er en viktig del av pensjonsreformen. Størst mulig grad av samsvar i regelverket for uføreordningene i privat og offentlig sektor må etterstrebnes for å fremme mobiliteten av arbeidskraft mellom sektorene. Tilpasningene til uføreordningen i folketrygden, både i offentlig og privat sektor, bør være på plass i god tid før ny uføreordning i folketrygden trer i kraft fra 2015. De nye pensjonsordningene som foreslås må for øvrig være bærekraftige.

Formålet med uføreordningene er å gi en rimelig kompensasjon for inntektsbortfall på grunn av sykdom, skade eller lyte. En overordnet målsetting med endringene må være at uføreordningene i størst mulig grad skal stimulere uføre til å utnytte sin restarbeidsevne, og i den grad det er mulig bidrar til at uføre kommer seg raskt tilbake i arbeidslivet (reaktiveres).

Nedenfor følger en oppsummering av næringens holdning til høringsnotatet (punkt 1), samt næringens vurdering av de spørsmål departementet ønsker særskilt tilbakemelding på (punkt 2 og 3). I punkt 4-10 følger kommentarer til særskilte temaer i høringsnotatet. I vedlegg følger Finans Norges kommentarer og merknader til forslaget av mer detaljert art.

1. Oppsummering av næringens holdning

Den foreslåtte modell for ny uføreordning i offentlig sektor samsvarer godt med ny uføretrygd i folketrygden. Forslaget om å innføre en nettoordning uavhengig av folketrygden støttes. En nettoordning forenkler systemet ved at man bl.a. unngår behovet for samordning. En slik modell er administrativt enkel og vil kunne være lettere forståelig for alle parter.

Finans Norge mener det er flere fordeler dersom uføreordningene i offentlig og privat sektor i størst mulig grad bygger på samme prinsipper.

Det er både fordeler og ulemper ved å utforme uføreordningen i offentlig sektor som ren forsikringsordning, uten reduksjon for tjenestetid og uten opptjening av oppsatte rettigheter. I punkt 2 nedenfor har vi redegjort nærmere for dette.

Vi støtter at det innføres et fribeløp likt det som er vedtatt for folketrygden, slik at barrierene for å komme tilbake i arbeid ikke blir for stor. Videre støtter vi at det innføres mekanismer for avkortning mot arbeidsinntekt for å begrense størrelsen på ytelsene oppad etter hvert som man kommer tilbake i arbeid (reaktiveres).

Finans Norge støtter utgangspunktet om at de som mottar uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning - når de nye reglene trer i kraft - skal beholde den samme uføreytelsen før skatt fra tjenstepensjonsordningen som de hadde med de gamle reglene.

Finans Norge støtter videre forslaget om at den fremtidige uførepensjon i offentlig tjenstepensjon beregnes på samme måte uavhengig av om pensjonisten mottar uføretrygd eller arbeidsavklaringspenger fra folketrygden. Dette er administrativt forenkende og fremstår etter vårt syn som logisk og rettferdig.

Finans Norge er enig i at beregningsgrunnlaget for uførepensjon fra offentlig tjenstepensjon fortsatt bør være sluttlønn.

Finans Norge mener det må innføres en øvre grense for barnetillegget, for å hindre overkompensasjon. Det virker urimelig om noen samlet sett kan få mer enn 100 prosent av tidligere inntekt i kompensasjon som ufør.

Finans Norge tar til etterretning at forslaget innebærer noe lavere kompensasjonsgrad etter skatt for de som mottar uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger sammen med uførepensjon fra folketrygden enn de ville ha gjort med en videreføring av dagens regler. For de som kombinerer offentlig tjenstepensjon og arbeidsavklaringspenger fra folketrygden, og for de som mottar offentlig tjenstepensjon uten å ha rett til uføreytelse, innebærer derimot forslaget en noe høyere kompensasjonsgrad etter skatt enn ved dagens regler.

Finans Norge er enig i at det i utformingen av ny uførepensjon i offentlig sektor kan være fornuftig å innføre et inntektsuavhengig element (med et tak i prosent) for å sikre en hensiktsmessig fordelingsprofil.

2. Ren forsikringsordning, uten oppsatt rett

Departementet ber om høringsinstansenes vurdering av spørsmålet om ny uførepensjonsordning bør utformes som en ren forsikringsordning. Det vil si et rent risikoprodukt uten spareelement.

Etter vår vurdering er følgende momenter av betydning i spørsmålet om ny uføreordning i offentlig sektor bør være en ren forsikringsordning:

- Dersom uføreordningen utformes som en ren forsikringsordning uten reduksjon for tjenestetid, vil ytelsen være målrettet mot å dekke inntektsbortfallet som uførheten direkte medfører. Dette er i seg selv et godt og riktig utgangspunkt.
- Dagens system med opptjening av oppsatte rettigheter i offentlig sektor, er komplekst særlig som følge av samordningsregelverket. Et system uten samordning, kan dermed bli et enklere system, forutsatt at ikke overgangsreglene blir for kompliserte.
- En ren forsikringsordning vil kunne bli enklere å administrere for pensjonsleverandørene, og lettere å forstå for arbeidstakerne, forutsatt at det ikke blir kompliserte overgangsordninger.
- Ordningene i offentlig og privat sektor vil kunne bygge på samme prinsipper, jf. kap. 4.4.3, avhengig av hvordan uføreytelsen i private ordninger blir utformet for fremtiden.
- For de som er ansatt i offentlig sektor, vil et system uten opptjening av oppsatte rettigheter og uten tjenestetidsavkortning gi de samme eller høyere ytelser enn et system med opptjening av oppsatte rettigheter og reduksjon for tjenestetid.
- Et slikt system innebærer imidlertid at de som slutter å arbeide i offentlig sektor ikke får med seg noen oppsatt uførepensjonsrett, med mindre de omfattes av særskilte regler som gir slik rett under visse omstendigheter. Det vil ha stor betydning for disse hvilken uførepensjonsordning de får ved en eventuell overgang til å arbeide i privat sektor.
- Innenfor privat sektor er det grunn til å tro at antall bedrifter som vil velge uførepensjon med fripoliseopptjening, vil kunne bli vesentlig redusert når nytt regelverk er på plass. Dette selv om regelverket fortsatt skulle åpne for dette.
- De foreslåtte endringene vil være betydelig ulikt dagens system. Administrative konsekvenser og kompleksiteten ved eventuelle overgangsregler må vurderes.

Finans Norges medlemselskaper er ikke samstemte i hva som er å foretrekke knyttet til dette spørsmålet.

3. Personer som ikke oppfyller krav til forutgående medlemskap i folketrygden

Departementet ber om høringsinstansenes syn hvorledes tjenstepensjonsordningen eventuelt bør være for personer som ikke fyller krav til forutgående medlemskap for rett til uføretrygd.

Finans Norge mener at uførepensjonen i tjenstepensjonsordningen bør ha like regler for alle. Dersom tjenstepensjonsordningen skal kompensere for lav/manglende folketrygd pga. kort trygdetid, vil det etter vårt syn stride mot likhetsprinsippet. Vi viser til at innføringen av et bruttogarantielement når folketrygd ikke utbetales, vil være meget krevende i relasjon til et nettoprodukt. Eventuelle urimelige utslag for denne gruppen må etter vårt syn derfor tas hensyn til ved tilpasninger av folketrygdens regelverk.

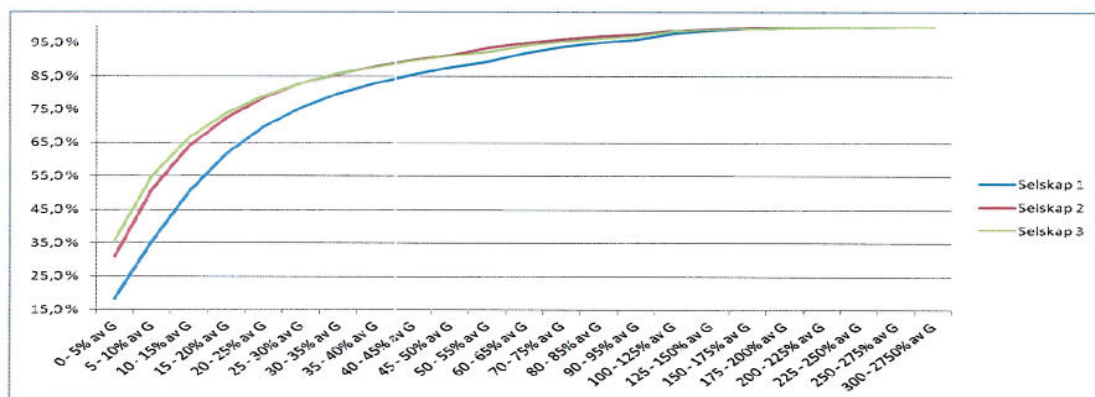
4. Avkortning mot opptjente uførerettigheter i privat tjenstepensjon

Departementet skriver i kap. 4.4.3 i høringsnotatet at "Dersom uføreordningen i offentlig sektor utformes som en ren forsikringsordning, er det ønskelig at de nye ordningene i privat sektor utformes på tilsvarende måte. Hvis ikke, vil det bli mulig å få en full uførepensjon fra offentlig tjenstepensjonsordning og i tillegg utbetaling på grunnlag av et tidligere arbeidsforhold i privat sektor."

Finans Norge er enige i disse synspunktene. For å unngå insentiver for å velge uførepensjonering bør man etterstrebe å unngå overkompensasjon. Dersom uføreordningene i offentlig og privat sektor utformes som rene forsikringsordninger, unngår man at arbeidstakerne kan tjene opp uførerettigheter i en ordning som kan føre til overkompensasjon som følge av opptjening i en annen ordning. Samordning av rettigheter fra ulike ordninger reiser dessuten flere administrative spørsmål, blant annet om tilgang til informasjon om slike rettigheter. Dersom ny uførepensjon i privat og offentlig sektor ikke gir rett til fripoliseopptjening, unngår man at samlede uføreytelser fra offentlige og private ordninger kan gi overkompensasjon, og man unngår de administrative og praktiske sidene ved en slik samordning.

For tidligere opptjente rettigheter peker departementet i kap. 4.4.3 i høringsnotatet på at det vil kreve et komplisert regelverk og at det vil være administrativt krevende å avkorte utbetaling av uførepensjon fra offentlige ordninger mot utbetaling fra fripoliser fra tidligere arbeidsforhold i privat sektor. Videre argumenteres det med at det er relativt få som blir uføre i offentlig sektor som har fripoliser fra privat sektor som gir en høy årlig utbetaling. Disse forholdene kan tilsi at slik avkortning derfor ikke er nødvendig av hensyn til enkelhet og vesentlighet. Departementet signaliserer imidlertid at de vil komme tilbake til vurderingen av behovet for samordning i lovproposisjonen, og etter at Banklovkommisjonens vurderinger blir kjent.

Finans Norge anser at det vil være administrativt krevende å samordne med tidligere opptjente rettigheter, og at det er få arbeidstakere som har fripoliser som gir en høy årlig utbetaling. Når det gjelder tidligere opptjente uførerettigheter, viser informasjon fra Finans Norges medlemmer at opptjent rett/fripoliser fra private ytelsesordninger som oftest utgjør små beløp. Finans Norge har sammenstilt informasjon fra de tre største livselskapene som illustrerer dette:

Risikoen for overkompensasjon for de som avslutter sin karriere i offentlig sektor etter tidligere å ha arbeidet i privat sektor synes derfor etter vår vurdering å være beskjeden. Dette tilsier at det er lite hensiktsmessig å innføre administrativt krevende løsninger for samordning av disse pensjonsrettighetene. Det samme antas å være tilfelle for de som avslutter sin karriere i privat sektor etter tidligere å ha arbeidet i offentlig sektor.

5. Avkortning mot inntekt

Finans Norge støtter forslaget om avkortning mot lønnsinntekt. Vi støtter at lønnsinntekt over et fribeløp på 0,4G skal komme til avkortning i uførepensjonen i offentlig sektor, som er samme fribeløp som er vedtatt for ny uføretrygd i folketrygden. Dersom man får et tilsvarende fribeløp i privat sektor, vil man få et mer enhetlig system i de ulike tjenstepensjonsordningene, og mellom sektorene. Situasjonen blir dermed mer oversiktlig, forutsigbar og forenkler kommunikasjonen overfor mottakerne av disse ytelsene.

Departementets forslag om at all inntekt skal sidestilles innebærer en stor forenkling i forhold til dagens regelverk. *Finans Norge mener at det er en fordel om pensjonsinnretningene ikke lenger trenger å vurdere hvilken arbeidsgiver inntekten kommer fra eller hvorvidt den er del av en normal inntektsutvikling, og at man dermed oppnår et enklere system uten vanskelige vurderinger eller tilfeldige resultater avhengig av hvor pensjonisten har valgt å arbeide eller avhengig av situasjonen i arbeidsmarkedet på hans/hennes hjemsted.*

Det foreslås i tillegg at uførepensjonen bare reduseres ut fra den del av inntekten som overstiger inntektsgrensen, noe som bidrar til et mer sømløst system med avkortning for inntekt, uten terskeeffekt slik man har i dagens system.

Finans Norge støtter at det er den enkeltes ansvar å innrapportere riktige opplysninger. Våre erfaringer med dagens ordning er at det ikke virker åpenbart for alle medlemmer at de har en varslingsplikt både mot NAV og tjenstepensjonsordningen. Mange tror det er en automatikk i dette, og later til å tro at det er tilstrekkelig å informere NAV, siden NAV og pensjonsleverandørene i mange sammenhenger samarbeider/samhandler.

Vi mener det må fremkomme tydelig at det er den enkelte selv som er ansvarlig for at deres (løpende) uførepensjon fra tjenstepensjon beregnes på grunnlag av korrekte opplysninger. Dette gjelder for både offentlige og private ordninger.

Selv om det er den enkeltes ansvar å rapportere evt. inntekt som ufør, vil avkortning mot inntekt vanskelig kunne fungere etter intensjonene i praksis uten at pensjonsinnretningene får automatiserte løsninger for dette. Etter det vi kan se er det i høringsnotatet ikke omtalt hvordan pensjonsleverandørene skal få løpende informasjon om den enkeltes inntekt til bruk ved beregning av fradrag i uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. I dag får pensjonsleverandørene ingen varslers fra det offentlige om medlemmets inntekt før denne eventuelt medfører endring i uføregraden; da det mottas en ELSAM-melding. Et system som bygger på at det skal skje en løpende avkortning av uførepensjon mot arbeidsinntekt, vil kreve ajourhold med hensyn til tilgang til inntektsdata på en helt annen måte enn i dag. Det er avgjørende at leverandørene sikres automatisk tilgang til relevant og nødvendig lønnsinformasjon for at et system for avkortning mot arbeidsinntekt skal kunne fungere og for at pensjonsleverandørene skal kunne beregne riktige uførepensjoner og foreta riktige utbetalinger til medlemmene. EDAG er en felles ordning for arbeidsgivers rapportering om ansettelses- og inntektsforhold til NAV, Skatteetaten og Statistisk sentralbyrå, som vil gi brukerne elektronisk tilgang til løpende oppdatert lønnsinformasjon.

Finans Norge mener det må vurderes hvordan pensjonsleverandørene skal få varsel ved endring i inntekt, og ytelser fra folketrygden dersom løsningen med samordning mot lønnsinntekt vedtas. Dette kan for eksempel sikres gjennom at det sørges for nødvendige lov hjemler slik at pensjonsinstitusjonene i offentlig og privat sektor får tilgang til inntektsinformasjon gjennom EDAG.

Finans Norge mener dessuten at det er viktig at pensjonsinstitusjonene, som i dag, bevarer muligheten til å foreta en selvstendig vurdering av uføregrad, uavhengig av folketrygden. Dette kan for eksempel være administrativt forenklende hvor uførepensjonisten har lønnsinntekt i tillegg til uførepensjon over tid. Dette gjelder både for offentlige og private tjenstepensjonsordninger.

Departementet foreslår at personer som mottar arbeidsavklaringspenger eller ikke har ytelse fra folketrygden, ikke skal ha noe fribeløp i uførepensjon fra offentlig tjenstepensjon. *Finans Norge støtter dette forslaget, som innebærer en videreføring av dagens praksis.*

6. Barnetillegget

I høringsnotatet er det drøftet ulike modeller knyttet til barnetillegget, og departementet ønsker tilbakemelding på høringsinstansenes syn på disse modellene, jf. forslag til § 28a. Departementet gir uttrykk for at det vil være uheldig hvis det kan oppnås høyere inntekt etter skatt som ufør enn som yrkesaktiv. Det foreslås at barnetillegget utmåles som 6,6 prosent av pensjonsgrunnlaget per barn, og at samlet barnetillegg ikke skal kunne overstige 24 prosent av pensjonsgrunnlaget.

Finans Norge deler departementets syn om at det er uheldig hvis det kan oppnås høyere inntekt etter skatt som ufør enn som yrkesaktiv. Begge de to modellene for barnetillegget som departementet har foreslått, vil kunne gi en kompensasjonsgrad på mer enn 100 prosent av tidligere lønn ved uførhet. For å forhindre slike høye kompensasjonsnivåer, foreslår vi at det innføres en øvre begrensingsregel; som begrenser samlet uføreytelse oppad til maksimalt 100 prosent eller lavere av tidligere lønn.

En slik begrensingsregel kan medføre at det behovsprøvde barnetillegget fra folketrygden blir høyere, men dette vil da være gitt på bakgrunn av behovsprøving og ikke gi en ubetinget rett.

7. Nedre grense på 20 prosent ved uførhet

Departementet foreslår et nytt innslag i lovverket som begrenser muligheten for utbetaling for uføregrader under 20 prosent og knytter innvilgelsen av uføreytelsene på dette punktet direkte opp mot den vurderingen som gjøres i folketrygden. Det vises til at det i folketrygden er en tilsvarende bestemmelse om at uførepensjonen faller bort dersom arbeidsinnsatsen trappes opp slik at uføregraden blir lavere enn 20 prosent. Etter dagens regler er det en gruppe personer som får en ytelse fra tjenstepensjonsordningen med lavere grad enn 20 prosent, som med de nye reglene dermed ikke ville fått dette.

Finans Norge tar forslaget om en nedre grense på 20 prosent til etterretning. Forslaget innebærer en administrativ forenkling. Nedre grense blir dermed den samme som gjeldende nedre grense i private uføreordninger.

Vi legger til grunn at departementet vil klargjøre nærmere hva som skal skje med de som ved inngangen til 2015 har fått innvilget en uførepensjon som er gitt på grunnlag av en lavere uføregrad enn 20 prosent, og hva som skal skje ved endringer i uføregrad for disse.

8. Overgangsregler

I høringsnotatet foreslås det omfattende overgangsløsninger dersom ny uføreordning skal utformes som en ren forsikringsordning.

Etter Finans Norges forståelse innebærer den beskrevne løsningen:

- A. Ansatte ved overgangstidspunktet mister rett til oppsatt uførepensjon. Det skisseres en mulig overgangsperiode; ved fylte 50 år og 20 års tjenestetid får medlemmet oppsatt rett ved utmelding innen 3 år etter at ny ordning har trådt i kraft.
- B. Løpende uførepensjoner skal ikke påvirkes, med mindre uførepensjonisten kommer tilbake i arbeid:
 - i. De som kommer tilbake i arbeid i offentlig sektor, går inn i den nye ordningen. Disse likestilles da med de som har vært i arbeid hele tiden. Den aktuelle pensjonsinnretning vil lett kunne håndtere dette når de aktuelle personer gjeninntre i sine tidligere stillinger og dermed igjen blir aktive medlemmer i samme pensjonsordning som tidligere. For personer som ansettes hos en annen arbeidsgiver, vil imidlertid gammel pensjonsinnretning ikke få kjennskap til dette med mindre slik informasjon innhentes særskilt og da formodentlig på en manuell og tidkrevende måte, og dessuten må registreres i gammel pensjonsinnretnings systemer.
 - ii. Mottakere av løpende uførepensjon som senere ansettes i privat sektor, beholder oppsatt rett. Dette blir administrativt meget krevende, jf. pkt 2 a. Ved opphør av en løpende uførepensjon må da enten gammel arbeidsgiver eller den pensjonsinnretning der denne arbeidsgiveren har sin tjenstepensjonsordning, innhente og registrere informasjon om hvor de aktuelle personer tar nytt arbeid, og hvorvidt ny arbeidsgiver har offentlig tjenstepensjon eller ikke.
- C. Personer med oppsatt rett til uførepensjon fra offentlig sektor per 1. januar 2015 beholder denne rettigheten, uavhengig av tjenestetid og hvor lang tid som gjenstår til pensjonsalder. Ved nyinnmelding i offentlig ordning mister man oppsatt rett, og man får ikke noen slik rett dersom man igjen slutter i offentlig sektor. Også dette er administrativt utfordrende. Den pensjonsinnretning der den oppsatte rettighet finnes, vil i utgangspunktet ikke få kjennskap til en nyinnmelding hos en annen arbeidsgiver enn den ansatte hadde tidligere.

Finans Norge støtter intensjonene i skissen til overgangsløsninger, men ser også betydelige utfordringer ved den praktiske utformingen av forslagene..

Vi er imidlertid usikre på om det er mulig at oppsatt rett til uførepensjon kan fjernes med tilbakevirkende kraft, som foreslått av departementet (jf. punkt A og C over).

Finans Norge mener det er enkelte forhold i tilknytning til de foreslåtte overgangsreglene, jf punkt B (i og ii) som må avklares nærmere. Vi mener at de administrative konsekvenser av slike løsninger ikke er tilstrekkelig utredet.

Forslaget i punkt C forstås det hen at man ved andregangs skifte av jobb fra offentlig til privat sektor vil miste tidligere opptjente uførerettigheter, også når man skifter til arbeidsplasser som har en mindre god ordning/uføredekning. *Finans Norge etterlyser begrunnelsen for dette forslaget, og savner en vurdering av hvordan dette skal administreres.*

Finans Norge støtter en løsning i tråd med det som skisseres ved fylte 50 år og 20 års tjenestetid. Med en slik overgangsløsning unngår man spekulasjoner om å bli ufør i forhold til ikrafttredelse av nytt regelverk.

Etter det vi kan se, er det i høringsnotatet ikke beskrevet hvorledes delvis uføre ved overgangen til ny uføreordning i offentlig tjenstepensjon 01.01.2015 skal behandles. *Finans Norge ber om at dette må fremkomme i lovproposisjonen og at det også avklares hvordan ny premie for ny opptjening av den friske delen skal beregnes, samt hva som skal skje ved endring av uføregrad for disse medlemmene etter at nytt regelverk er trådt i kraft.*

9. Overgang til alderspensjon

Departementet foreslår i kapittel 6 at nye uføre med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon ved fylte 67 år. Videre foreslås det at dette også skal gjelde for de som har blitt uføre før 2015, mens de som har fylt 67 år ved inngangen til 2015 skal gå over på alderspensjon ved årsskiftet. Departementet foreslår videre at de som har blitt uføre før 2015, skal få opptjening til alderspensjon i tjenstepensjonsordningen fram til de går over på alderspensjon.

Finans Norge støtter forslaget om at uføre med aldersgrense 70 år skal gå over på alderspensjon i offentlig tjenstepensjon ved fylte 67 år, på samme måte som i folketrygden. Likeledes støttes forslaget om å videreføre dagens ordning for uføre med særaldersgrense. Dette vil også medvirke til at regelverket mellom privat og offentlig sektor samsvarer bedre.

(Jf. også punktet om "Medregning av tjenestetid frem til pensjonsalder/aldersgrense", i vedlegget)

10. Forholdet til særaldersgrenser

Uføre med særaldersgrense mottar alderspensjon fra tjenstepensjonsordningen fra aldersgrensen. Disse vil fra 2015 motta en konvertert uføretrygd fra folketrygden og få høyere skatt. Departementet foreslår at de som ved utgangen av 2014 kombinerer uførepensjon fra folketrygden med alderspensjon fra offentlig tjenstepensjon, får beholde den samme nominelle alderspensjonen fra tjenstepensjonsordningen frem til de går over på alderspensjon fra folketrygden ved fylte 67 år, etter at nye regler trer i kraft.

Finans Norge støtter forslag til behandling av uføre med særaldersgrenser. Det er viktig at håndteringen ved særaldersgrenser fremkommer tydelig av lovproposisjonen.

Avsluttende merknad

Den nye uføretrygden i folketrygden er vedtatt innført fra 2015. Endringene i folketrygden og departementets forslag til endringer i uførepensjonsordningene i offentlig sektor krever vesentlige omlegginger av pensjonsleverandørenes IT- og fagsystemer, samt krever vedtektsendringer etc.

Finans Norge vil påpeke at det er absolutt nødvendig at endringene i uførepensjonsmodellen i offentlig sektor innføres samtidig med endringene i folketrygden som innføres fra 2015. For at dette skal kunne ferdigstilles i tide, må endringene besluttet i god tid før ikrafttredelse, om mulig i løpet av høsten 2013.

Med vennlig hilsen

Finans Norge

Prosessområde livsforsikring og pensjon

Stefi Kierulf Prytz
Direktør

Espen Tørum
Fagsjef

Vedlegg:

Behov for endringer i samordningsloven

I dag omfatter samordningsloven blant annet uførepensjon fra offentlige tjenstepensjonsordninger. Omleggingen av disse uførepensjonene til nettoytelser innebærer at bestemmelsene om samordning med uførepensjon fra folketrygden må oppheves. Departementet vil også vise til at innføring av uføretrygd i folketrygden medfører at det må foretas tilpasninger i tilstøtende regelverk i og utenfor folketrygdloven, se Prop. 130 51 L (2010–2011) *Endringer i folketrygdloven (ny uføretrygd og alderspensjon til uføre)*, punkt 1.3.1. Blant annet må det foretas endringer i bestemmelser i samordningsloven som bygger på at folketrygdens ytelse består av grunnpensjon og tilleggspensjon mv. En konstellasjon dette gjelder for, er samordning av *alderspensjon* fra tjenstepensjonsordning etter særaldersgrense med uføretrygd. Det vises til punkt 6.4 i høringsnotatet der det er foreslått at samordningen foretas etter samme prinsipp som for arbeidsavklaringspenger.

Departementet viser også til i punkt 7.5 at det er regler i tjenstepensjonsordningene som regulerer forholdet mellom egenpensjon og behovsprøvd enke-/enkemannspensjon (60-prosentregelen). I disse tilfellene vil det også normalt foreligge pensjonsytelser fra folketrygden. Både innføring av netto uførepensjon i tjenstepensjonsordningene og uføretrygd i folketrygden innebærer at disse reglene må justeres. Departementet skriver at de vil komme tilbake til disse spørsmålene.

Finans Norge vil fremheve at det er viktig med fremdrift i regelverksarbeidet, for å få et regelverk på plass i tide før ny uføretrygd i folketrygden trer i kraft (fra 2015). Dette er viktig for å unngå evt. uklarheter før regelverket skal tas i bruk.

Karenstid

Det er i høringsnotatet foreslått regler for karenstid ved opptak i ordningen. Retten til midlertidig uførepensjon eller varig uførepensjon inntreffer ikke når inntektsevnen blir nedsatt innen to år etter at medlemmet tiltrådte stillingen og nedsettelsen skyldes en sykdom eller et lyte som medlemmet led av eller hadde symptomer på ved tiltredelsen, og som det må antas at han eller hun da kjente til.

Finans Norge støtter forslaget og mener det er viktig at tilsvarende regler med hensyn til karenstid som gjelder i dag, videreføres.

Sykdomsbegrepet

Departementet viser i kap. 7.3.1 i høringsnotatet til at det i lov om Statens pensjonskasse er åpning for at Statens pensjonskasse kan benytte et annet sykdomsbegrep enn folketrygden, men viser til at denne adgangen er lite brukt. Departementet foreslår derfor at bestemmelsen ikke videreføres jf. lovutkastet § 27 første ledd andre punktum.

Finans Norge synes det er fornuftig at denne bestemmelsen ikke videreføres. Det vises til at bestemmelsen om alderssvekkelse også gjelder i kommunal sektor, jf. TPO-vedtektene § 8-1 siste ledd. I kommunal sektor er også erfaringen at denne bestemmelsen er lite brukt.

Uføregrad

Departementets forslag innebærer et element av hvilende pensjonsrett ved at pensjonisten kan få tilbake opprinnelig størrelse på pensjonen dersom arbeidsforsøket ikke lykkes eller i tilfeller der pensjonisten bare kan arbeide mer i enkelte perioder. Situasjonen vil dermed bli mer forutsigbar for pensjonistene, og gi en trygghet som gjør at de vil kunne arbeide mer enn med dagens system uten å risikere å miste pensjonsrettigheter.

Finans Norge stiller seg positivt til forslaget om at uføregraden i utgangspunktet beholdes uendret dersom uførepensjonen skal reduseres for økt inntekt. Forslaget vil også bidra positivt til den administrative siden ved oppgjør.

Vi vil også peke på at det er viktig for selskapene fortsatt å ha muligheten til å kunne fastsette uføregraden selv, uavhengig av folketrygden. Dette gjelder både for offentlige og private tjenestepensjonsordninger.

Uførepensjon som attføringsstøtte

Etter dagens regler kan Statens pensjonskasse forhøye uførepensjonen til inntil 98 prosent av pensjonsgrunnlaget i inntil to år til personer som tar opplæring med sikte på å «få annet høvelig arbeid». Regelen skriver seg fra tiden før folketrygden da det ikke fantes generelle støtteordningen til personer med attføringsbehov. Regelen er i dag i bruk bare i helt spesielle tilfeller for personer som ikke får noen ytelse fra folketrygden. Arbeids- og velferdsetaten har nå en rekke virkemidler gjennom arbeidsrettede tiltak og yter i den forbindelse arbeidsavklaringspenger. Behovet for særregelen om forhøyet uførepensjon er i realiteten falt bort, og departementet foreslår derfor at regelen ikke videreføres.

Finans Norge støtter forslaget om at ovennevnte særregel om forhøyet uførepensjon ikke videreføres. Tilsvarende regel finnes i kommunal sektor, men er i dag lite benyttet.

Medregning av tjenestetid frem til pensjonsalder/aldersgrense

I forslag til lovtekst i høringsnotatet legges det opp til at pensjonen avkortes forholdsmessig dersom tjenestetiden er kortere enn 30 år. Dette forutsatt at man har en løsning med opptjeningstid, dvs. ikke har en ren forsikret løsning. Det skal da medregnes tjenestetid medlemmet vil ha få om vedkommende blir stående i stillingen til aldersgrensen (framtidig tjenestetid), men ikke utover 67 år.

Dette er en begrensning i forhold til dagens regelverk. Personer med aldersgrense 70 år får i dag medregnet tjenestetid frem til 70 år. Den foreslåtte endringen reduserer alderspensjonen for relativt mange av de som har vært uføre. Dette vil spesielt ha betydning for kvinner da de som oftest fortsatt har kortere opptjening enn menn, i hvert fall i de aldersgrupper som nå nærmer seg pensjonsalder.

Finans Norge mener endringen som departementet foreslår, vil påvirke både uføreytelsen og den fremtidige alderspensjonen for relativt mange uføre i de årskull som nå nærmer seg pensjonsalder, men mener likevel departementets forslag om medregning frem til 67 år fremtrer som et mer logisk system for fremtiden, jf. overgang fra uførepensjon (og ny uføretrygd) til alderspensjon i folketrygden og samordning av alderspensjon skjer fra 67 år.

Økonomiske og administrative virkninger

I kapittel 10.4 og 10.5 i høringsnotatet kommenteres administrative virkninger av departementets forslag. Etter departementets syn vil forslagene være administrativt forenklende.

Finans Norge er enige i at forslagene på sikt vil kunne bli forenklende for kundene og pensjonsleverandørene som følge av enklere produkter. Utformingen av overgangsreglene kan imidlertid ha stor betydning for de administrative effektene av forslaget.

Departementet skriver også at de i proposisjonen vil komme tilbake til hvordan omleggingen av uførepensjonsordningen kan påvirke pensjonspremier og kostnader for kommunene i de fonderte ordningene.

Finans Norge mener at for å kunne vurdere konsekvensene av forslaget om overgang til ren forsikringsordning fullt ut, bør premieforskjellene mellom en ren forsikringsordning uten tjenestetidsavkortning vs. en ordning med tjenestetidsavkortning og opptjening av oppsatt rett synliggjøres.

Andre forhold

Departementet foreslår å videreføre en del bestemmelser i dagens lov om Statens pensjonskasse, blant annet om opplysningsplikt, se lovutkastet §§ 30 og 31. Departementet foreslår en generell bestemmelse om at det skal fremsettes krav om uførepensjon og midlertidig uførepensjon innen ett år etter at medlemmet fratradte med rett til hel eller delvis pensjon, jf lovutkastet § 30 første ledd. Regelen vil også omfatte tilfeller med oppsatte rettigheter.

Bestemmelsen kan oppfattes slik at dersom krav fremsettes senere enn etter ett år, har en mistet retten til uførepensjon. Dvs. at forslaget kan tolkes som en slags foreldelsesregel.

Finans Norge mener innføringen av en slik ett års frist i forsikrede ordninger, må vurderes i forhold til forsikringsavtalelovens bestemmelser om foreldelse i § 18-6, som innebærer at verken en tariffbestemmelse eller forsikringsvilkår kan ha regler som fraviker fra dette.

Videre foreslås det at pensjonisten blant annet skal opplyse om forventet inntekt og endringer i inntekten, og at det skal foretas et etteroppgjør dersom medlemmet har fått utbetalt for lite eller for mye pensjon. Dette svarer til ordningen i folketrygden.

Nærmere regler vil bli fastsatt i forskrift i tråd med reglene som i folketrygden. Det foreslås videre at midlertidig uførepensjon kan stanses dersom arbeidsavklaringspengene fra folketrygden blir redusert eller stanset av andre grunner enn ved samtidig arbeid. Dette vil blant annet omfatte tilfeller der vedkommende ikke overholder meldeplikten eller har fravær fra fastsatt aktivitet som ikke kan dokumenteres. I folketrygden er det bestemt at en person beholder retten til uføretrygd i inntil fem år dersom pensjonen faller helt bort på grunn av for høy inntekt (hvilende rett). Departementet foreslår at vedkommende i disse tilfellene også beholder retten til uførepensjon fra tjenstepensjonsordningen. Det er et vilkår at det gis melding om at retten til opprinnelig uføregrad fra folketrygden er i behold.

Finans Norge støtter disse vurderingene og forslagene fra departementet.

Departementet har i høringsnotatet, etter det vi kan se, ikke omtalt behovet for eventuelle endringer i Overføringsavtalen (OFA) som følge av de foreslåtte endringene i høringsnotatet.

Finans Norge mener partene i Overføringsavtalen i fellesskap bør kunne foreta disse endringene, men ettersom det bør skje raskt, ber vi om at departementet i lovproposisjonen påpeker at det er behov for endringer, og at avtalepartene må avklare dette innen rimelig tid.

